

Spoštovani gospod minister za zdravje!

S simpatijami in razumevanjem spremljam Vaša prizadevanja za spremembe v zdravstvenem sistemu. Razumem, da so odločitve zmeraj kompromis med različnimi interesi, in Vaše drže ne razumem kot pomanjkanje poguma ali argumentov. Verjamem, da je sklepanje kompromisov, pri katerih nihče ni povsem zadovoljen, posledica pomanjkanja javne in glasne podpore za pogumnejše ukrepe, in to skromno pismo ima prav ta namen.

V nekem javnem nastopu ste izjavili: »**Zdravje je vrednota!**« Naj bi bila, morda celo najpomembnejša. Torej naj bi bilo Vaše delovanje usmerjeno k ustvarjanju in ohranjanju zdravja, a so Vas (ali pa ste se sami, tako kot Vaši predhodniki in večina državljanov) ujeli v past, da o zdravju premišlujete kot o procesu zdravljenja. Govoriti o zdravju ne pomeni govoriti o bolnišnicah, bolnikih, zdravnikih, čakalnih vrstah, številu operacij ... **Zdravljenje ni vrednota!**

Kot zdravnik veste, da se zdravje ne ustvarja v zdravstvenem sistemu, vsaj ne v tistem delu, ki je ves čas in v vseh državah v krizi, in prav nobene možnosti ni, da se ta kriza ne bi v prihodnje še poglobljala, tudi če bomo za zdravljenje namenili vsako leto več denarja. V državah, kjer namenijo več družbenega bruto proizvoda za zdravljenje, je zdravje prebivalcev slabše! Sami spremljate uradne podatke državne statistike in ugotavljate, da se število bolnikov tudi v Sloveniji pri vseh kroničnih boleznih nenehno povečuje. **Prav pri nobeni resni, kronični bolezni nismo zmanjšali letnega prirastka.** Torej smo državljani vsak dan manj zdravi in k našemu zdravju prav nič niso prispevale vse dosedanje reforme zdravstvenega sistema. Minister in ministrstvo za zdravje morata to upoštevati in svojo pozornost osredotočiti na skrb za zdravje oziroma ustvarjanje pogojev za nenastanek bolezni. Če to zanemarite in se ukvarjate z (boljšim) zdravljenjem, postane zdajšnje Ministrstvo ministrstvo za zdravljenje, Vi pa minister za zdravljenje. **Zaradi usmerjanja pozornosti na zdravljenje, se vse več ljudi odpoveduje aktivni skrbi in odgovornosti za svoje zdravje in živi v iluziji, da bo vsemogoča farmacevtska medicina že poskrbela za vse,** če ne zdaj, pa nekoč v prihodnosti, ko bi naj le dočakali čudežna zdravila brez škodljivih posledic.

Minister za zdravje mora skrbeti ne zato, da je čim več operacij, ampak da jih je čim manj, ne sme skrbeti za racionalno (u)porabo zdravil, ampak da jih potrebujemo čim manj, ne sme skrbeti, da zdravniki delajo v treh izmenah, ampak za to, da imajo čim manj dela. Ob neki drugi priložnosti sem predlagal, naj minister za zdravje ne bi bil zdravnik in bi to postal demokratičen standard, kot pri vojski in policiji, kjer obrambni oziroma notranji minister ni ne vojak ne policist. Zdravnik bi moral biti minister za kmetijstvo in skrbeti, da uživamo hrano, ki prispeva k našemu zdravju, ne da skrbi za dobičke pridelovalcev in predelovalcev hrane.

Tudi v celotni družbi se je zgodila ta iracionalna sprememba: **zamenjali smo zdravje z zdravljenjem, ozdravitev z jemanjem zdravil.** To je posledica usodnega vpliva farmacevtske medicine, ki nas je ob podpori medijev in politike spremenila v kolektivnega pacienta, in tudi tako **premišlujemo – kot kolektivni pacient.** Sami veste, da v bolnišnicah skrbijo za bolezen, in ne za zdravje. Sami veste, kako malo zelo dragih postopkov zdravljenja prinese trajne in dokončne ozdravitve, pogosto le podaljšuje čas bolezni in umiranja. **Največkrat postanemo le dosmrtni stalni kupec zdravil in storitev zdravljenja.**

Veliko denarja namenimo za prezgodnje odkrivanje nekaterih vrst raka. Svetovne statistike opozarjajo, da to morda ne prinaša pričakovanih rezultatov, in dejansko ne podaljšuje življenja. **Zgodnje odkritje bolezni pogosto podaljša le čas med odkritjem in smrtjo in ne podaljša časa življenja, je pa res, da smo v »podaljškju« odlični kupci zdravstvenih storitev.** Vsaj del denarja za drage preiskave, zaradi katerih mnogi veliko zaslužijo, bi lahko namenili za izobraževanje in preprečevanje nastanka bolezni. Rad bi videl, da vlada finančno podpre oglaševanje o tem, kaj je treba jesti in piti, da se izognemo kateri od bolezni, da finančno (torej tudi davčno) podpre tiste pridelovalce hrane in ustvari razmere na trgu, kjer ne bi dunajski zrezek z ocvrtim krompirčkom stal 1,5 evra, sadni sok pa 2 evra (resničen podatek). Če se malo poigram s številkami, bi lahko zapisal, da družbo dunajski z ocvrtim krompirčkom stane 10 evrov, razliko seveda krijemo iz zdravstvene blagajne.

Zdravstvenemu sistemu je treba priznati legitimno pravico, da se bori za svoje interese. Pred tem mu je treba **odvzeti položaj ter sneti masko monopolnega skrbnika za nacionalno zdravje in zdravnikom svetniški sij požrtvovalnih, nadčloveško človeških in dobrih ljudi** ter jim priznati status »serviserja človeških teles«, za katerega je normalo, da dela osem ur, da dela napake, da ima legitimno pravico zaračunati največ, kolikor še lahko, biti tudi malce len, neorganiziran, potraten. **Zahtevati, da zdravstvo pozdravi samo sebe, je utopično pričakovanje,** še večja škoda nastane zaradi napačnega osredotočenja na napačne težave.

Spoštovani minister za zdravje! Prosim, usmerite svojo pozornost in angažirajte vse svoje potenciale in potencialne sodelavce v odkrivanje tistih dejavnikov, ki povzročajo vztrajno slabšanje zdravja državljanov. **Naredite vse, da preprečite, da bi bilo vsak dan čedalje več ljudi bolnih zaradi zdravju manj koristne hrane,** kar zajema več kot 90 odstotkov vseh bolezni. Posledice so, vem, da to veste tudi Vi, sladkorna, ki se epidemično širi med otroke in vodi do hudih drugih zdravstvenih komplikacij, vključno s slepoto, amputacijami, depresijo ipd., vse bolezni krvnožilnega sistema (zamašene žile, visok krvni tlak, srčne kapi ipd.), rak na prebavilih (posebej je v porastu rak debelega črevesa) in druge vrste raka, hiatusna hernija, operacije na žolču ipd., osteoporozo (operacija kolkov ...), akutna odpoved ledvic (število dializnih bolnikov se stalno povečuje). Vse to pripelje do poslabšanja fizičnega in duševnega zdravja, manjvrednostnega kompleksa, splošne naveličanosti, kolektivne depresivnosti, kar močno zmanjša družbeno produktivnost, razen v delu gospodarstva, ki proizvaja zdravila. Skoraj ni kronične bolezni, katere nastanek, potek in ozdravitev ne bi bila povezana s prehranjevanjem. Zato prosim, **usmerite pozornost na glavni vzrok za nastanek bolezni – na hrano. To najučinkovitejše sredstvo za preprečevanje bolezni in mogočno zdravilo je tukaj, je poceni, je varno.**

Začnite spreminjati tam, kjer se odloča o zdravju ali bolezni. Začnite pri šolskih malicah in kosilih, začnite izobraževanje odraslih, začnite pri bolnišničnih obrokih, ki so za bolnike sporočilno pomembna. Hrana v bolnišnici mora biti takšna, da lahko osebe reče bolniku: Poglej, tako se moraš hraniti pa se ne bomo pogosto videvali. Tudi sedanja bolnišnična hrana ima to sporočilnost in jo bolniki dojemajo kot zdravo hrano, zaradi česar so tudi stalne stranke teh ustanov. Vem, da imamo smernice za prehrano in da so jih (so)oblikovale naše navade ter mogočni prehranski lobiji. Vem tudi, da velja preprosta resnica, ki je ne premaga nobena smernica in noben strokovnjak: imate neizpodbitne dokaze, da hrana, ki jo najpogosteje uživamo, slabša naše zdravje! Edino merilo kakovosti (strokovnosti) prehranskih smernic je koliko prispevajo k zdravju državljanov, in ne kdo jih je sprejel - dobre so takrat, ko je posledica njihove uporabe več zdravja in slabe, če imamo več bolezni. **Če bomo enako jedli in pili, ne bomo le enako zdravi oziroma bolni, ampak bomo brezpogojno bolj bolni in manj zdravi! Najnovejši podatki EU pravijo, da kar 86 % ljudi umre za posledicami bolezni, ki bi jih, s spremembo prehranskih in življenjskih navad, lahko preprečili in ta odstotek se bo, če bomo jedli in pili enako, samo še povečeval.**

Čprav so izsledki nevtralne znanosti o tem, katera hrana prispeva k našemu zdravju, znanstveno utemeljeni, dosledni, logični in preverljivi, jih je težko udejantiti. Odpor proti spremembam je strahovit: človeku lastna značilnost, da se upira spremembam in da je nestrpen do drugačnih, je danes podprta z velikanskim denarjem prehranske industrije, ki se je zažrla v šolski in vzgojno-izobraževalni sistem na splošno, v medicinsko stroko, politiko in medije. Številni zdravniki so prehransko neizobraženi, mnogi spregledajo priporočila svetovno strokovno in moralno kompetentnih ustanov ter bolnikom dajejo enostranske, celo napačne informacije. Politike zanimajo naši glasovi, in ne naše zdravje. Mediji so čedalje bolj odvisni od oglaševalskega denarja prehranske in farmacevtske industrije ter njihovih informacij, ki jih servirajo prehransko neizobraženim novinarjem in urednikom.

Kje boste pridobili moč za potrebne spremembe, gospod minister? Pri zdravstvenem osebjem, od katerega pričakujete, da se bodo sami disciplinirali, organizirali, šparali, več delali in manj zaslužili? Od zavarovalnice, kjer je uradnikom vseeno, koliko operacij bo izvedenih? Od poslancev, ki jim je vseeno, ali za njih glasuje zdrav ali bolan volivec? Od večine državljanov, ki ne morejo in nočejo verjeti, da je tisto, v čemer uživajo in kar jim vsak dan priporočajo iz medijev in zdravniških ordinacij, lahko pogubno za njihovo zdravje? In če bi Vam kljub temu donkihotovskemu početju uspelo pri reorganizaciji zdravstva, bi bil rezultat teh prizadevanj klavrn: dobro organiziran in cenejši zdravstveni sistem, več obravnavanih bolnikov, več zdravil, več dragih naprav, več operacij, veliko zdravnikov in še več medicinskega osebja ..., ampak zaradi tega ne bi bili nič bolj zdravi!

Spoštovani gospod minister, ne dovolite sebi, da se ujamate v to miselno past, da je zdravljenje družbena vrednota. Tudi z avtoriteto zdravnika in ministra vplivajte na druge, da se ne ujamejo v to, za nacionalno zdravje, nevarno paradigmo. Ne zdravstvo, zdravje je družbena vrednota! **Zdravja, družbene enakopravnosti in človeške solidarnosti ne zagotavljajmo v bolnišničnih čakalnicah, ordinacijah in operacijskih dvoranah. Država naj zagotovi enako pravico do zdrave hrane, čiste vode in zraka, celovite in poštene informacije o zdravem načinu prehranjevanja in življenja ter poštene informacije o realnih zmožnostih farmacevtske medicine. To, in ne hitra in poceni zdravniška oskrba, je ustavna pravica vsakogar!**

Statistike v vseh državah kažejo, da so izobraženi ljudje manj bolni in živijo dlje. Za ponazoritev: v središču Londona, kjer živi intelektualna in finančna elita, imajo najdaljšo pričakovano življenjsko dobo, na območju vsake naslednje podzemne postaje se ta zniža za eno leto! Tudi najnovejše poročilo Inštituta za varovanje zdravja v Sloveniji navaja več pretresljivih podatkov o tem, kako je zdravje naših državljanov odvisno od njihovega znanja. **Vlada naj zagotovi brezplačen dostop do pomembnih, preverjenih, celovitih in nepristranskih informacij o vplivu hrane na zdravje!**

Če boste tako zasnovali svoje delovanje oziroma ko ga bomo državljani prepoznali kot takšnega, boste potrebovali ogromno moči za majhne spremembe. Edini vir Vaše moči, spoštovani gospod Marušič, smo državljani, ki hočemo biti zdravi in se zelo trdimo, da ne bi po nepotrebnem trošili ne zdravil ne časa zdravstvenega osebja. Na našo podporo se lahko zanesete. Prosim, bodite tudi naš minister.

Ivan Soče

